

Förnybar flexibel framtidseffekt

Det sägs att Herakleitos, 500 f Kr uttryckte att "förändring är det enda konstanta". Energibranschen är i början på en förändringsprocess som väntas vara mycket snabb de närmaste åren. Vi har alla en roll i denna omställning. Det må vara som producent, konsument, entreprenör och som jag – energirådgivare.

Ett sätt att förbereda sig i en föränderlig värld är att måla upp scenarier. Det har Energimyndigheten gjort i den tankeväckande studien "Fyra framtider", som rekommenderas. Tänkbar utveckling av samhället och energisystemet efter 2020 beskrivs där med avstamp i olika prioriteringar och drivkrafter. Gemensamt är att miljö- och klimatförbättringar uppnås, men tillvägagångssätt, omfattning och tid skiljer.

Både i studien och den nyligen träffade energiöverenskommelsen är förnybar energi, effekttoppar och efterfrågeflexibilitet centrala begrepp. Med dessa i åtanke vid våra val blir vi bättre rustade att klara olika framtidsscenarioer. Det kan vara rationellt på kort sikt att bara fokusera på en sak i taget, men för branschens trovärdighet och energiomställningen i stort behövs ett mått av helhetssyn och långsiktighet.

I mitt arbete som energirådgivare möter jag många rådsökande med en stor vilja att vara med och ta en aktiv del i energiomställningen. Denna entusiasm behöver ibland "tyglas", utan att för den skull släckas. Oftast handlar det om att inte lägga alla ägg i samma korg, som exempelvis när en alltför stor solex-anläggning önskas. En i viss mån liknande situation uppstår när det biobränsleeldande hus-hållet planerar för ålderdomen eller av annan anledning tar in offerter på värmepumpar. Här förekommer en sorts omvänd nudging (puff i rätt riktning) vad gäller ovan nämnda centrala begrepp. Om det "puffas" för något i offerterna så är det att riva ut befintlig panna och ackumulatortank och enbart förlita sig på den senaste varvtalsstyrda värmepumpen. Inget ont om den sistnämnda – det är mycket bra att vi nu närmar oss och till och med uppnår 100 procent effekttäckning. Men marknadsavdelningen verkar ha fått väl stort inflytande ända ut i kundens pannrum när standardvalet är "släng ut det gamla", även när det inte är speciellt gammalt. Fullt fungerande pannor med tillhörande ackumulatör är ju en fantastisk resurs i kombination med värmepump – "enna gullgruva" som skaraborgarna sa.

Det är stor skillnad mellan att vara tvungen att elda och att kunna göra det. Jag förstår absolut det för närvarande rationella i att den som har en bra värmepump och låga elpriser gör bättre i att sälja sin ved, men vi måste lyfta

blicken. Låt kunden göra ett medvetet val och puffa för att återanvända. Jag kan lova att kunden med fem år gammal utrustning och ett vedlager är nöjd med att ha den resursen kvar vid sidan om den nya bergvärmepumpen. Han har förnybar energi från berget och vedhögen. Han kan vara flexibel i sin efterfrågan från elnätet, både gällande energi och effekt. Lite motion när han vill och en känsla av modernitet samtidigt som det ursprungliga har effekt även i energiomställningen.

En uppgift, när jag ger råd till företag, föreningar och privatpersoner, är att upplysa om olika trender, risker och möjligheter så att medvetna beslut kan tas. I det sammanhanget är Energimyndighetens studie mycket nyttig att peka på. Utan perspektiv på tillvaron är det väldigt lätt att fastna i sin egen bubbla och tro att alla har samma syn, och att framtiden därför logiskt borde ligga i den riktningen. Det kan vara rationellt på kort sikt, men riskabelt på längre sikt.

Att vurma för flexibilitet, som i exemplet med pannsystemet, är en kähäst jag och många energirådgivarkollegor har (i vår bubbla). Den må visa sig överflödigt, men har ett värde i de flesta tänkbara scenarier. En trend i sin linda är övergången från framtidsutsikten att elpriserna kommer öka till att de kommer fluktuera mer och att det blir relativt dyrare med effekt. Kanske blir det enbart effekt vi abonnerar på.

Visst är det märkligt att dåtiden känns nära, men framtiden avlägsen – 2012 är nyss, men 2020 är ju långt borta. Vi känner till hur det var (och är) någorlunda. Om framtiden vet vi bara att den är annorlunda. Vilken roll spelar du nu och då?

Mer information om studien

"Fyra framtider":

<http://www.energimyndigheten.se/nyhetsarkiv/2016/fyra-mojliga-framtider-for-svenska-energisystemet/>

Petter Bergman
Energi- och klimat-
rådgivare och styrelse-
ledamot i Energi-
rådgivarna

